

Viitaten 9.10. sivistys- ja tiedejaoston kokouksessa esitettyyn pyyntöön: Jaosto on toivonut saavansa tarkempaa tilastotietoa vieraskielisten opiskelijoiden osuudesta ammatillisessa koulutuksessa sekä mahdollisuuksien mukaan myös heidän tutkintotaustastaan (onko suoritettuna suomalainen peruskoulu). Lisäksi tilastotietoa toivottiin kirjallisena siitä, kuinka ammatillisen koulutuksen eri aloilta työllistytään valmistumisen jälkeen.

Sisällys

Vieraskielisten opiskelijoiden osuus ammatillisessa koulutuksessa	1
Vieraskielisten opiskelijoiden tutkintotausta.....	2
Työllistyminen eri aloilta.....	3

Vieraskielisten opiskelijoiden osuus ammatillisessa koulutuksessa

Ammatillisen koulutuksen tutkintotavoitteisista opiskelijoista vuonna 2023 15 % oli muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä¹. Osuus on kasvanut jonkin verran viime vuosina: esimerkiksi vuonna 2021 muunkielisiä oli 13 % ja vuonna 2018 11 %. Erot tutkintotyypeittäin ovat varsin suuria: Ammatillista perustutkintoa opiskelleista vuonna 2023 muunkielisten osuus oli 17 %. Määrä on kasvanut kolme prosenttiyksikköä vuoteen 2020 verrattuna. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa muunkielisten osuus on selkeästi pienempi kuin perustutkinnoissa, esimerkiksi vuonna 2023 se oli 9 % ja vuonna 2018 6 %. **Alueelliset ja koulutuksen järjestäjäkohtaiset erot ovat suuria.²**

Muunkielisistä ammatillisen koulutuksen opiskelijoista hieman suuremmalla osalla on tavoitteena tutkinnon osa tai osia kotoperäisiä kieliä puhuviin nähden. Suuntaa voidaan pitää positiivisena tapauksissa, joissa aikuisopiskelijalla on aikaisempaa osaamista, ja tutkinnonosatavoitteisella koulutuksella voidaan joustavasti täydentää työmarkkinoille tarvittavaa osaamista koko tutkinnon suorittamisen sijaan.

Muunkieliset opiskelijat ovat keskimäärin kotoperäisiä kieliä puhuvia vanhempia. Vuonna 2023 ammatillisen perustutkintokoulutuksen aloittaneista uusista muun kuin suomen, ruotsin tai saamenkielisistä opiskelijoista 20 % oli oppivelvollisia. Osuus on kotoperäisiä kieliä puhuvia selkeästi pienempi, sillä suomenkielisistä osuus oli 49 %, ruotsinkielisistä 55 %, saamenkielisistä 50 %. **Kaikista ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa opiskelleista oppivelvollisista muunkielisiä oli noin 7 %**, eli selkeästi vähemmän kuin opiskelijoita keskimäärin. Tilastot eivät kerro siitä, kauanko opiskelija on asunut Suomessa, mutta selvää on, että ammatilliseen koulutukseen hakeutuu paljon aikuisena maahan muuttaneita ja koulutuksella on myös merkittävä rooli työelämään siltaajana.

¹ Luvuissa on käytetty Koski-rekisteristä päivittyviä Vipusen tilastoja (Uudet opiskelijat, Opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet -raportti).

² Opetushallitus on julkaissut syyskuussa 2024 ”Maahanmuuttotauksaiset ammatillisessa koulutuksessa - Tilannekuva” -raportin, jossa on yksityiskohtaisempaa tietoa opiskelijoista ja opintojen kulusta. Ks. uutinen, josta on linkki julkaisuun <https://www.oph.fi/fi/uutiset/2024/maahanmuuttotauksaisten-opiskelijoiden-maara-kasvussa-ammatillisessa-koulutuksessa>

Taulukko 1. Opiskelijat, oppivelvolliset opiskelijat ja tutkinnon suorittaneet 2023

	Opiskelijat		Tutkinnon suorittaneet
	<i>Kaikki</i>	<i>joista oppivelvollisia</i>	
Ammatillinen koulutus yhteensä	271 635	75 630	68 748
Kieli suomi, ruotsi tai saame	230 238 (85 %)	70315	59061 (86 %)
Muu kieli	41 328 (15 %)	5315	9687 (14 %)
Perustutkinnot	205 080	75 588	44 991
Kieli suomi, ruotsi tai saame	169 887 (83 %)	70 275	37 554 (83 %)
Muu kieli	35 142 (17 %)	5 313	7 434 (17 %)
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot	68 154	42	23796
Kieli suomi, ruotsi tai saame	61735 (91 %)	n. 40	21 543 (91 %)
Muu kieli	6420 (9 %)	1–4	2253 (9 %)

Vieraskielisten opiskelijoiden tutkintotausta

Maahan muuttaneiden puutteellinen koulutustilastointi hankaloittaa tosiasiallista tilannekuvan tekemistä. Taulukossa alla on esitetty ammatillisessa koulutuksessa vuonna 2022 aloittaneiden aikaisempi koulutus tutkintotyypeittäin. Mukana on sekä tutkintotavoitteinen että tutkinnonosatavoitteinen koulutus. Tilastosta näkee, että muunkieliset ovat kotoperäisiä kieliä puhuvia useammin ilman perusasteen jälkeistä koulutusta tai heidän koulutuksensa on tuntematon. Vuonna 2022 ilman perusasteen koulutusta olevien tai niiden, joiden koulutustausta on tuntematon, osuus oli perustutkinnoissa 78 %, kun muutamana edellisenä vuonna se on ollut muutamaa prosenttiyksikköä pienempi.

Maahan muuttaneiden aikaisemman koulutuksen tilastoinnissa on selkeitä puutteita, mikä näkyy tarkasteltaessa uusien opiskelijoiden aikaisempaa koulutustaustaa. Maahanmuuttajien tilastoitu koulutusluokitus perustuu muuttovuoden lopun tilanteeseen. Luokitus määräytyy Suomessa suoritettua tutkinnon tai Suomessa tunnustettua ulkomailta suoritettua tutkinnon mukaan. Tutkinnon tunnustamiseen ei kuitenkaan yleensä ole tarvetta. Lisäksi tutkinnon suorituksen tai tunnustamisen täytyy tapahtua muuttovuoden aikana, jotta tieto tutkinnosta saadaan maahanmuuton tilastoihin. Tämän seurauksena jopa 94 % maahanmuuttajista sijoittuu luokkaan muu tai tuntematon koulutus. Siten maahan muuttaneiden koulutusluokittainen luotettava tilastollinen tarkastelu ei ole mahdollista tai mielekästä.³

³ Lähde: Maahanmuuton mahdollisuudet osaavan työvoiman näkökulmasta (8.6.2022)

[https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/2904%20Maahanmuuttoselvitys OG MDI.%20V29.4.22pdf](https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/2904%20Maahanmuuttoselvitys%20OG%20MDI.%20V29.4.22pdf) 1.pdf

Taulukko. Ammatillisessa koulutuksessa aloittaneiden aikaisempi koulutus vuonna 2022 kieliryhmittäin

	Ei perusasteen jälkeistä tai tuntematon	Ylioppilas-tutkinto	PT	AT tai EAT	Opistoaste	Alempi korkeakoulu	Ylempi korkeakoulu tai tutkija-koulutus
Ammatillinen PT	64 %	5 %	20 %	4 %	1 %	4 %	2 %
suomi (sis. saame)	60 %	6 %	23 %	5 %	2 %	4 %	1 %
ruotsi	59 %	7 %	20 %	4 %	2 %	6 %	3 %
muut kielet	78 %	2 %	11 %	2 %	0 %	3 %	2 %
Ammattitutkinto (AT)	16 %	7 %	40 %	12 %	5 %	14 %	6 %
suomi (sis. saame)	11 %	8 %	42 %	13 %	5 %	15 %	7 %
ruotsi	11 %	12 %	41 %	10 %	6 %	15 %	6 %
muut kielet	52 %	5 %	22 %	6 %	1 %	9 %	6 %
Erikoisammattitutkinto (EAT)	5 %	3 %	28 %	20 %	6 %	21 %	17 %
suomi (sis. saame)	4 %	3 %	28 %	20 %	6 %	21 %	17 %
ruotsi	3 %	6 %	26 %	17 %	8 %	20 %	19 %
muut kielet	23 %	4 %	29 %	20 %	1 %	11 %	11 %
Yhteensä	48 %	5 %	25 %	7 %	2 %	8 %	4 %

Opiskelijavuositiedon kautta tarkasteltuna peruskoulun päästötodistustieto löytyy vieraskielisistä opiskelijoista 32 prosentille, kun se kotimaisia kieliä puhuvilla löytyy 67 prosentille. Myös vieraskielisissä voi olla niitä, joilla on Suomessa suoritettu peruskoulu, mutta se ei näy heille ikänsä ja peruskoulun suorittamisajankohdan takia. Opetus- ja kulttuuriministeriön yhteenvedossa on seikkaperäisemmin kuvattu peruskoulun päästötodistuksen omaavien koulutustilastoja.

Työllistyminen eri aloilta

Aineisto ja tarkastelutaso

Tilastokeskus tuottaa vuositilastot, joissa tarkastellaan sijoittumista kalenterivuoden lopussa vuosi, kolme ja viisi vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen. Sijoittumistilasto kertoo, kuinka moni on siirtynyt työelämään, jatkanut muissa opinnoissa tai on tilastointihetkellä työttömänä ja muualla (esim. suorittaa varusmiespalvelusta).

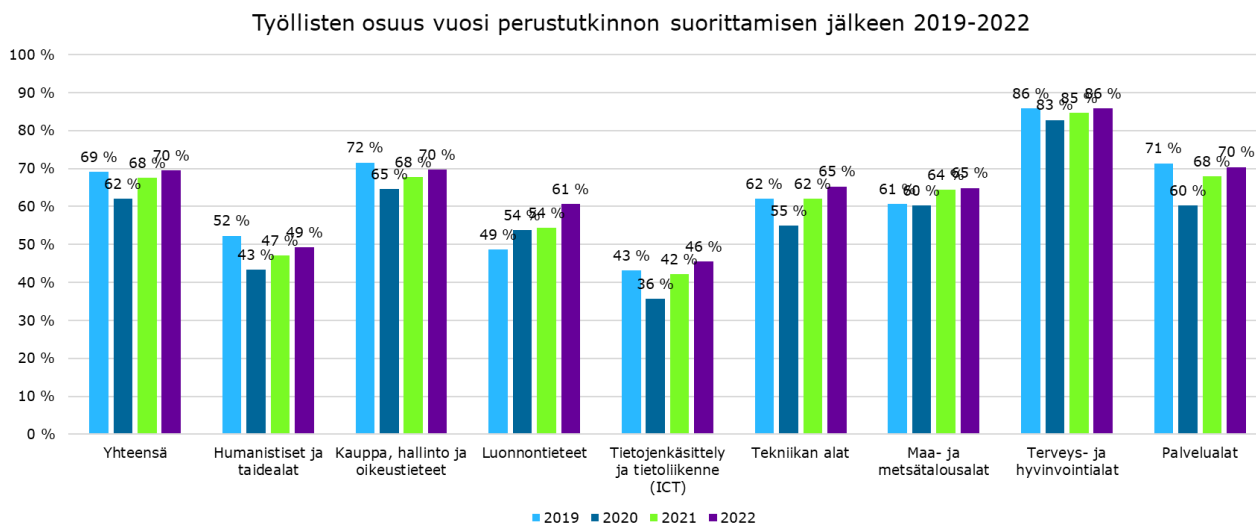
Ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteessa on voimassa olevia ammatillisia perustutkintoja 42, ammattitutkintoja 64 ja erikoisammattitutkintoja 54. Tilastoja on saatavissa tutkintotyypeittäin ja kaikista eri tutkinnoista erikseen, mutta tässä yhteenvedossa keskitytään nyt ammatillisiin perustutkintoihin karkealla tasolla, ei tutkinnoittain. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnon suorittaneet on jätetty tarkastelun ulkopuolelle, sillä opiskelijat ovat usein olleet jo valmiiksi työelämässä. Opetus- ja kulttuuriministeriön tilastoyhteenvedossa on mukana myös ammatti- ja erikoisammattitutkinnot.

Tässä tiiviissä yhteenvedossa on hyödynnetty ko. Tilastokeskuksen tilastoa ja Karvin tuottamaa yhteenvetoa⁴: Valmiiksi raportoitua lisätietoa saa Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvin vuonna 2024 tuottamasta katsauksesta ammatillisen koulutuksen tutkinnon suorittaneiden työllistymisestä.

⁴ Karvi 2024. Katsaus ammatillisen tutkinnon suorittaneiden työllistymiseen. Hievanen, R., Goman, J., Hiltunen, K. ja Hakamäki-Stylman Veera. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisut 16:2024
https://www.karvi.fi/sites/default/files/sites/default/files/documents/KARVI_1624.pdf

Yleiskuvaus perustutkinnoista valmistuneiden työllistymisestä

Ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden työllisyys vuoden jälkeen valmistumisesta on vaihdellut viime vuosina 60–70 prosentin välillä. Vuosina 2011–2015 työllisten osuus oli laskusuuntainen, mutta sen jälkeen nousujohteinen covid-19-pandemian aikaa lukuun ottamatta (Karvi 2024). Alla kuvassa on yhteenveto perustutkinnoista valmistuneiden työllisten osuudesta 2019–2022 sijoittumisvuoden lopussa.

Kuva: Työllisten osuus vuosi perustutkinnon suorittamisen jälkeen 2019–2022

Koulutusalojen ja tutkintojen välillä on suuria eroja siinä, miten tutkinnon suorittaneet työllistyvät

Kun tarkastellaan vuosina 2009–2021 sijoittumista vuosi ja viisi vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen⁵

- Parhaiten ovat työllistyneet terveys- ja hyvinvointialojen tutkinnon suorittaneet (84 % ja 83 %).
- Seuraavaksi parhaiten ovat työllistyneet kaupan ja hallinnon alan ja palvelualojen tutkinnon suorittaneet: Kaupan ja hallinnon alan tutkinnon suorittaneista 69 ja palvelualojen tutkinnon suorittaneista 68 prosenttia oli työllisiä vuosi valmistumisen jälkeen. Viisi vuotta valmistumisen jälkeen vastaavat luvut olivat 75 ja 74 prosenttia.
- Heikoiten on työllistytty tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT) alalta, luonnontieteiden alalta sekä humanistisilta ja taidealoilta. Vuosi valmistumisen ICT-alan tutkinnon suorittaneista 39, luonnontieteiden alan tutkinnon suorittaneista 48 ja humanististen ja taidealojen tutkinnon suorittaneista 49 prosenttia oli työllisiä. Viisi vuotta valmistumisen jälkeen vastaavat luvut olivat 62, 52 ja 59 prosenttia.
- Myös koulutusalojen sisällä oli suuriakin eroja työllistymisessä. Esimerkiksi tekniikan aloilta valmistuneiden työllisyys viisi vuotta tutkinnon suorittamisen jälkeen vaihteli 58 (tekstiilitekniikka) ja 78 prosentin (moottoriajoneuvo-, laiva- ja lentokonetekniikka) välillä.

Myös kieliryhmien välillä on eroja työllistymisessä

Taulukossa 2 on esimerkki vuonna 2021 perustutkinnon suorittaneiden sijoittumisesta vuoden 2022 lopussa. Tilastoja tulkittaessa on hyvä tiedostaa, että koulutusalaakohtaiset tutkinnon suorittajamäärät vaihtelevat paljon. Alakohtaisesti tarkasteltuna voidaan todeta muunkielisten ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden

⁵ Yhteenveto: Karvi 2024

työllisyys- ja työttömyyslukujen lähtökohtaisesti noudattelevan koulutusalan suomen- ja ruotsinkielisten työllisyys- ja työttömyystilannetta, mutta työttömyysluvut ovat keskimäärin jonkin verran korkeammat. Terveys- ja hyvinvointialalla korkeat, yli 80 % työllisyyslukemat koskevat sekä kotoperäisten kielten puhujia että muunkielisiä valmistuneita ja työttömyys on vähäistä. Vastaavasti tietojenkäsittelyn ja tietoliikenteen (ICT-alan) verrattain korkeat työttömien osuudet yhden sekä kolmen vuoden jälkeen tutkinnosta koskevat molempia kieliryhmiä. Kuitenkin ICT-alalla muun kuin suomen- tai ruotsinkielisillä on ollut parempi työllisyystilanne ja pienempi työttömyysaste on ollut jopa kotoperäisiä kieliä suurempi edeltävinä tilastovuosina. Erityisesti maa- ja metsätaloudessa näkyy vuosittainen vaihtelu ja opiskelijoiden pienet määrät. Tilastot eivät kerro sitä, mikä on tutkinnon suorittaneiden taustakoulutus ja työkokemus ennen valmistumista.

Taulukko 2. Vuonna 2021 perustutkinnon suorittaneiden sijoittuminen vuoden 2022 lopussa kieliryhmittäin ja koulutusaloittain

	Työllinen		Päätoiminen opiskelija		Työtön		Muut		Muuttanut maasta	
	Kotimai- nen kieli	Muu kieli	Kotimai- nen kieli	Muu kieli	Kotimai- nen kieli	Muu kieli	Kotimai- nen kieli	Muu kieli	Kotimai- nen kieli	Muu kieli
Humanistiset ja taidealat	49 %	48 %	19 %	15 %	22 %	24 %	9 %	9 %	1 %	4 %
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	71 %	63 %	6 %	7 %	13 %	18 %	9 %	10 %	0,4 %	2 %
Luonnontieteet	61 %	38 %	12 %	25 %	19 %	38 %	9 %	0 %	0 %	0 %
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne (ICT)	45 %	45 %	16 %	19 %	25 %	23 %	13 %	11 %	0,3 %	2 %
Tekniikan alat	65 %	65 %	7 %	6 %	17 %	22 %	11 %	7 %	0 %	0 %
Maa- ja metsätalousalat	65 %	57 %	8 %	9 %	16 %	22 %	11 %	9 %	0,4 %	4 %
Terveys- ja hyvinvointialat	86 %	85 %	5 %	2 %	6 %	7 %	4 %	5 %	0,1 %	1 %
Palvelualat	72 %	64 %	6 %	4 %	13 %	22 %	9 %	9 %	0,2 %	1 %
Yhteensä	70 %	68 %	7 %	5 %	14 %	18 %	9 %	8 %	0,2 %	1 %